

GALA NAȚIONALĂ A RECITALURILOR DRAMATICE,

EDIȚIA A IX-A, BACĂU,
21—25 MAI 1991

ASTA-I SITUAȚIA!

A

ORGANIZATORI:

Ministerul Culturii; Uniunea Teatrală din România; Prefectura Județului Bacău; Inspectoratul pentru cultură al Județului Bacău; Centrul Internațional de Cultură și Arte «George Apostu»; Televiziunea Română; Teatrul «Bacovia»

SPONSORI:

«INTERCONTEMPRESS» București; «ALTINIDA» Bacău; «CAMERA DE COMERȚ ȘI INDUSTRIE» Bacău; «CONCENTRICON SELF LTD» Bacău; Revista «MONITOR» București; Ziarul «DEȘTEPTAREA» Bacău; Săptăminalul «PUR ȘI SIMPLU» Bacău; Editura «SCAIUL» București; ASOCIAȚIA UMORIȘTILOR ROMÂNI; ÎNTREPRINDEREA POLIGRAFICĂ BACĂU

JURIUL:

Președinte — Dan Micu; Membri — Victoria Cociăș, Cristian Buricea, Val Condurache, Constantin Donea, Ilie Gheorghe, Ștefan Oprea

COMPETITORI ÎNSCRIȘI: 39

COMPETITORI PREZENȚI: 30

TEATRE ȘI TRUPE TEATRALE REPREZENTATE: 18

INSTITUȚII DE ÎNVĂȚĂMÎNT ARTISTIC-TEATRAL REPREZENTATE: 2

PREMII ANUNȚATE: 9

PREMII ACORDATE: 7

PREMIAȚI:

Radu Botar (Teatrul de stat Turda); Viorica Vătamanu (studentă an. IV, Academia de teatru și film București); Tatiana Ionesi (Teatrul «Bacovia» Bacău); Elvira Platon (Teatrul «Eugen Ionescu» Chișinău — Rm. Vilcea); Cristina Cherț (studentă an. I, Conservatorul de arte «George Enescu» Iași); Kozsik Jozsef (Teatrul Național Tg. Mureș); Marius Bodochi (Teatrul Național Cluj)

ceasta ar fi «casetă tehnică», așa cum ne-am obișnuit a numi, impropriu de altfel, datele obiective ale unei manifestări de gen, începînd cu familiara premieră și terminînd cu festivalul, național sau internațional. Cum parada artei actoricești de la Bacău are, de-acum, tradiție, numărîndu-se printre primele reuniuni teatrale ciclice inițiate de teoreticieni și de profesioniști ai teatrului contemporan românesc (prima

ediție s-a consumat în anul 1972), socotim necesare, în deschiderea considerațiilor noastre pe marginea ediției din acest an, câteva observații, să le spunem, de principiu.

În intenția, declarată și înscrisă în regulamentul «galei» la începuturile ei, a celor care au lansat-o — Secția de critică teatrală din fosta A.T.M., revista «Ateneu» și Teatrul dramatic «Bacovia» —, competiția urma să ofere unor actori din primul eșalon valoric al scenei românești posibilitatea demonstrării virtuților creatoare de care dispuneau, într-un turnir profesional de maximă altitudine artistică. Recitalul, adică evoluția individuală în care actorul își asumă riscul și-și acordă șansa celei mai severe confruntări cu publicul, trebuia să însemne, în asemenea circumstanțe, nu doar apelul la o îndelungată și confirmată experiență în dialogul cu sala, dar și un moment de complexă armonizare a textului, ales și «lucrat» cu un minimum de recuzită, cu lumina, eventual cu fundalul coloanei sonore, toate acestea transformîndu-se în parteneri efectivi de joc. În limita celor treizeci de minute puse la dispoziție, actorul trebuia să atingă cota cea mai de sus a posibilităților sale de exprimare artistică, utilizînd nu doar întregul instrumentar clasic de stabilire a comunicării cu publicul, dar și ceea ce este specific și definitoriu doar sieși, personalității sale distincte și unice. Gala de la Bacău, gîndită astfel, se anunța și se dorea a fi o sărbătoare a artei interpretative la care nu puteau aspira decît puțini aleși.

Fără a întruni formula ideală de participare, primele ediții s-au menținut, totuși, în limite calitative convenabile; să reamintim, și să ne reamintim, că pe lista de onoare a Galei s-au înscris atunci nume precum cele ale unor Emil Botta, Olga Tudorache, Amza Pellea, Silvia Ghelan, Tamara Buciuceanu, Ileana Ploscaru, Silvia Popovici, Dionisie Vitcu, Tudor Gheorghe și altele asemenea. Datorită lor, Gala de la Bacău căpăta statut de eveniment teatral și-și justifica serios coeficientul de interes cu care era așteptată și frecventată.

Replica tineretului n-a întârziat. Gala tînrului actor, de la Costinești, s-a conturat ca un imperativ bine motivat, s-a impus și a rămas. S-a stabilit, pentru participarea la această întîlnire a marilor promisiuni, și o limită de vîrstă: 32 de ani, dacă reținem exact. Limitarea, deși convențională, își avea rațiunea ei: primii aproximativ 10 ani de practică scenică sînt, de obicei, în măsură să decanteze incertitudinile. Se pare că hotarul acesta a fost mutat la cifra 35. Mă rog...

Între timp, timid la început, cu viguroasă nonșalanță mai apoi, regulamentul reuniunii specializate de la Bacău a fost ignorat. Dacă la Costinești prezența unui actor «netînr» ar fi, desigur, ridiculizată, la Bacău pofteste, acum, cine vrea. Și cu ce vrea. Pentru a ne limita doar la exemplul recentei ediții, vom arăta că cel puțin jumătate dintre oaspeții competitori ar fi trebuit aplaudați (sau invers) la apropiata întîlnire de la Costinești. Unii au fost foarte buni, dovadă stă și numărul de premii atribuite de juriu. Dar asta nu schimbă datele problemei. Li se poate reproșa însă doar lor faptul de a fi confundat locul potrivit? Nu, de vreme ce pe ultima filă a programului manifestării citim: «Compania de Turism pentru Tineret acordă PREMIUL TINERETII unui tînr actor (s.n.) premiat la Gala Națională a Recitalurilor, constînd din invitarea la ediția 1991 a Galei Tinerilor Actori de la Costinești [fără participare la concursul de preselecție]». (s.n.) I-auzil își susții, deci, întîia teza de doctorat și, dacă obții respectivul titlu științific, ești

primit la facultate fără concurs de admitere! După Bacău, în această plăcută stare se află o tânără studentă (adică o viitoare tinărie actriță), de altfel prezentă cu un recital remarcabil, Vi-
orica Vatamanu.

Însă codicilul mai sus reprodus nu invită doar la încălcarea regulamentului Galei Naționale a Recitalurilor Dramatice, cuprinde și o fină ironie la adresa organizatorilor ei. Ultima subliniere, a noastră, din fraza citată atrage atenția asupra faptului că, la Costinești, se macină altă făină, acolo nu ajunge nimeni pînă cînd nu se supune unei firești preselecții. Nu se vine, altfel spus, cu orice. Foarte corect!

Și din acest punct de vedere, afișul ediției a IX-a a Galei băcăoane s-a înfățișat, hai să folosim cel mai blajin cuvînt, aiuritor. Am asistat la confuzii inexplicabile între noțiunile de «recital» și «recitare» sau la alăturări paralizante de evoluții temeinice — prin inteligență și sensibilitate, prin gînd frumos urmărit și așezat într-o asemenea împrejurare — cu altele, care ar fi fost comice, dacă n-ar fi intristat și neliniștit. Înțelegînd anapoda strigarea «fără cenzură», o seamă de participanți s-au dat în priveliște ignorînd necesara decență profesională și atîndînd nu doar la bunul lor prestigiu (aceasta fiind, în fond, o chestiune particulară), dar, în egală măsură, la prestigiul Galei și, firește, la cel al colectivului din care veneau. Un teatru cu strălucită carte de vizită, cum este cel din Piatra Neamț, îngăduie junelui Aurelian Burtă («n-am avut ce-i face, bădăie, n-a vrut s-așculțe», avea să-mi spună, într-o înfîlțire întîmplătoare, pe peronul gării din Bacău, directorul dramaticului pietrean) să urce pe scena Galei cu o clamare ambigenă și lunatică a Luceafărului eminescian; de la Turda (de unde avea să se ivească și cea mai neașteptat-frumoasă surpriză), Cornel Miron ne înfățișează, sub titlul *Ille Resteu-Prometeu*, o împerechere năzdrăvană de texte care se băteau în capete (greșit și ignobil atribuite, unul peste altul, lui Marin Preda, săracul!), pe care le hăulește cu simț de răspundere, înfiorîndu-ne total; colega sa de instituție, Narcisa Pescar, într-un prea frumos strai rustic, și-a înmădiat glasul a extaz rostind stihuri coșbuciene și ne-a demonstrat cu gesturi precise cum strălucesc în lumină «zările de farmec pline», cum «zboară mierlele-n tufiș», dar și că este cea mai convenabilă poziție dacă vrei să privești «fără de țință-n sus»; Gheorghe Pîrlî, actor stimabil și director al Teatrului «Luceafărul» din Chișinău, ne povestește trei întîmplări «vesele», scrise de Gheorghe Urschi, apelînd la un haz gîdilicos, revoltat nu doar în teatru; Kozsik Jozsef, de la Teatrul Național din Tîrgu Mureș, ne propune două recitaluri, unul în limba maghiară, cu tensiune emoțională bine temperată, cu ritm interior atent dirijat și altul în limba română, cu fragmente din *Plîngerea lui Dracula*, de Corneliu Leu. Din motive (artistice?) care ne-au rămas tănuite, interpretul stăruie în a ne convinge că Vlad Țepeș era, în închisoare, într-o fază confuză a sănătății sale mintale și că manifesta o apetență îndrîjită pentru perversiuni aplicate propriei persoane. E drept că în demonstrarea respectivei indelețniciri își întoarce, pudic, personajul cu spatele la sălă; care sală era populată, din întîmplare, atunci, și cu un număr important de copii, afișul programînd două recitaluri adresate, în primul rînd, lor. Dar... cîți spectatori, atîtea juri! Cel oficial, și singurul îndreptățit să stabilească ierarhia valorilor, i-a acordat amintitului actor un premiu. Se poate și așa.

Am mai putea produce asemenea exemple, dar le considerăm suficiente pe acestea în susținerea obligativității preselecției într-o reuniune teatrală competițională care se respectă. Pledăm în acest sens și după Festivalul Internațional de Teatru Scurt de la Oradea. Atunci aduceam în discuție și chestiunea respectării specificului anunțat. Ce bine le-ar fi stat, la Bacău, unor recitaluri-etalon, prezente la Oradea, cum au fost *Arta iubirii*, oficiat de Valeria Seciu, de la Teatrul Mic, sau *Cuvîntări nerostite...*, realizat de Ida Iarcsek Gaža, de la Teatrul German de Stat din Timișoara!

Ceea ce rămîne, însă, și îndreptățește efortul generos concentrat care a făcut posibilă ediția a IX-a a Galei, sînt izbînzile. Și ele n-au lipsit. Nu le vom putea menționa, măcar într-o înșiruire necomentată, pe toate. Cerem iertare celor care nu vor fi amintiți aici și-i încredințăm de întreaga noastră prețuire. Prin prezența lor temeinică ne-au întărit convingerea că teatrele noastre au, în continuare, forțe redutabile, chiar dacă, în unele cazuri, mai puțin știute, pe care se pot sprijini importanțele spectacole viitoare.

Prezența cea mai originală a întregii manifestări a fost izbutită de Radu Botar, de la Teatrul de Stat din Turda. Practic, recitalul său a durat vreo trei zile. Profitînd de faptul că era, să spunem, necunoscut, și-a confecționat o înfățișare cumva stranie, de misionar sectant, cu care bîntuia prin foaiere sau medita îndelung pe un scăunăș, în preajma lojilor juriului și criticii, iritînd și chiar neliniștind pe unii și pe alții. Dar, pașnic în tot, a fost lăsat să-și vadă de treabă. În ultima zi a competiției, după o prezență ceva mai agitată într-o lojă, apoi în stal, a urcat, neașteptat, pe scenă, producînd un recital memorabil compus, în marea lui majoritate, din texte de Nichita Stănescu și Luigi Pirandello: *Din punct de vedere*. Fără îndoială, evoluția lui ar fi întrunit aprecierile cele mai favorabile (inclusiv premiul obținut) chiar dacă n-ar fi fost precedată de insistenta pregătire extrascenică. Socotim însă că Radu Botar a brevetat, cu inteligență și, nu în ultimul rînd, cu umor de bună calitate, o formulă de recital complex, din păcate cu valoare de unicat, pentru că orice tentativă de preluare și utilizare a ei în viitor mi se pare dinainte condamnată. Pentru a fi corecți, trebuie să semnalăm însă, din ce am văzut, o scurtă introducere oarecum similară a unui recital la Costinești, în vara lui 1983.

Monodrama *Sinudderea unei cochete*, de Tudor Popescu, s-a înscris, grație sensibilei și nuanțatei translații scenice aparținînd actriței Virginia Iltă Marcu, de la Teatrul dramatic Brașov, între momentele de vîrf artistic ale reuniunii băcăoane. Ne-a încîntat, apoi, în egală măsură, abila structurare a textului selectat din poezia lui Ovidiu Genaru și reliefaarea neostentativă, cu o exactă înțelegere, a sensurilor și ideilor cuprinse în colaj de către Tatiana Ionesi, de la Teatrul «Bacovia». O viguroasă demonstrație de fantezie, ritm, rostire și culoare a adus în Gală Marius Bodochi, de la Naționalul Clujean, cu fragmente din *În țară în carnaval* și din *Canțonete de Alecsandri*. Fără a repeta impecabila evoluție de la Oradea, foarte tinăra Elvira Platon, din trupa Teatrului «Eugen Ionescu», alături temporar la Rîmnicu Vilcea, s-a numărat printre protagoniștii de la Bacău, propunînd de această dată, sub titlul *Din întîmplare, o femeie*, trei ipostaze ale feminității — adolescența, maternitatea, amurgul. Partea finală, (și suplimentară) a textului compus «din lirica universală» a rupt însă neinspirat echilibrul stabilit pînă atunci, în defavoarea întregului. Se cuvine menționat faptul că publicului i-a fost pus la dispoziție, într-un program ad-hoc, alături de prezentarea actriței și a fișei sale de creație, și textul recitalului (mai puțin finalul amintit); a fost singurul caz în materie înregistrat aici.

De altfel, recitalurile în care selecția partiturii dramatice ar fi reclamat, dacă nu participarea unui profesionist, cel puțin o mai atentă aplecare asupra logicii interne conținute, n-au lipsit și n-au rămas fără efect incomod asupra punții de comunicare întînsă de actor sălii. În această situație au fost, spre exemplu, studenții Patric Petre Marin și Pușa Darie, primul de la București, colega sa — de la Iași, Ioana Ene, de la teatrul gazdă, Tomi Cristin, de la Teatrul «Ion Creangă» din București, Valentina Buzdugan — Uniunea oamenilor de teatru, Chișinău.

Într-o zonă apropiată celei a învingătorilor (încununăți sau nu) s-au situat recitalurile susținute de Petre Panait (Teatrul de stat Oradea), Veronica Ciolpan (Uniunea oamenilor de teatru, Chișinău), Carol Erdos (Teatrul de Nord, Satu Mare), Cristina Cherț (studentă la Conservatorul «George Enescu» din Iași — premiată), Cristina Anca Ciubotaru (Teatrul pentru copii și tineret «Luceafărul», Iași), Doina Preda (Teatrul Național Tîrgu Mureș).

Și încă ceva. Am plecat de la Bacău cu următoarea interogație retorică: dacă oricine are libertatea de a formula opinii pro și contra legate de un fapt artistic teatral (uneori, așa cum am citit nu de mult într-o revistă ieșeană, combătînd punctul de vedere al altcuiva, chiar dacă respectivul combatant mărturisește că n-a văzut spectacolul în discuție), un membru al juriului, deci o persoană importantă, care și-a asumat răspunderea de a judeca, pe cît se poate imparțial, pe cei înscrși într-un turnir profesional, poate să se pronunțe în stabilirea ierarhiei valorilor fără să fi zăbovit decît accidental în sala de spectacol?

■ CONST. PAIU

